

Niežai

Niežai yra odos liga, kurią sukelia ektoparazitai – smulkios niežinės erkės. Užsikrečia žmogus nuo žmogaus glaudaus kontakto metu bei naudodamasis sergančiojo asmeninėmis kūno priežiūros priemonėmis. Ligai būdingas intensyvus niežėjimas.

Niežų sukėlėjas – smulki erkė *Sarcoptes scabiei* va. hominis, vos matoma paprasta akimi. Suaugusi patelė yra 0,4 mm ilgio ir 0,3 mm pločio, patinai truputį mažesni. Patelė įsirausia į paviršinius odos sluoksnius ir joje gyvena, dauginasi, maitinasi, deda kiaušinius (kasdien po 2–3 kiaušinius per 4–6 savaitių gyvenimo trukmę). Visas vystymosi ciklas (kiaušinis, lerva, nimfa, suaugusi erkė) trunka 10–17 dienų.

Kaip niežai plinta? Niežinė erkė plinta tiesioginio sąlyčio (nuo odos ant odos) su sergančiu žmogumi metu arba per užkrėtus erkėmis daiktus (lovos skalbinius, rūbus, namų apyvokos daiktus). Niežinės erkės neskraido, nešokinėja, jos gali šliaužti šilta žmogaus oda 2,5 cm per minutę greičiu. Erkės perdavimas nuo žmogaus žmogui vyksta nuo pradinio apsikrėtimo ja (net nesant ligos simptomams) iki erkės ir jų kiaušiniai yra sunaikinami (24 val. po tinkamo gydymo).

Ligos požymiai Užsikrėtus niežais, būdingas stiprus odos niežėjimas, bėrimas. Dažnai serga ir kiti šeimos nariai ar artimai kontaktavę žmonės (darželyje, mokykloje, bendrabutyje). Asmenims, kurie anksčiau nebuvo užsikrėtę niežais, pirmieji požymiai (niežulys) gali pasireikšti po 4–8 savaičių nuo užsikrėtimo.

Pagrindinis niežų simptomas – niežėjimas.

Paprastai niežėjimas yra itin intensyvus ir pacientus labiausiai vargina naktį - atsigulus ir sušilus. Niežulio intensyvumas priklauso nuo parazitų gausos ir individualių žmogaus organizmo savybių (ligonio nervų sistemos, jautrumo niežinei erkei ir jos gyvybinės veiklos produktams). Antrinio užsikrėtimo atveju niežėjimas gali pasireikšti per pirmą parą po erkės įsiskverbimo į odą.

Dažniausiai niežinių erkių pažeidžiamos vietos – tarpupirščiai, šoniniai pirštų, lenkiamieji riešų, tiesiamieji alkūnių paviršiai, pažastys, mentės, juosmuo, pilvo sritis, sėdmenys, krūtys (apie spenelius), vyrams – genitalijos, tiesiamieji kelių paviršiai, apatinė sėdmenų, užpakalinė šlaunų dalis, pėdų paviršiai bei padai. Nugaroje bėrimų randama retai, o galvos odoje pažeidimų randama tik mažiems vaikams. Skirtingai nei suaugusiems, vaikams niežinė erkė gali pažeisti viso kūno odą: kojų padus, delnus,

plaukuotą galvos dalį, veidą. Jaunesnio amžiaus vaikams dažniausiai pasireiškia antrinė infekcija.

Kaip išvengti ligos?

- būtina ligą nustatyti kuo anksčiau ir visus ligonius gydyti vienu metu;
- nežais užsikrėtęs asmuo turi vengti artimo sąlyčio su kitais asmenimis 24 val. po vaistų panaudojimo. Tiesioginio kontakto su pacientu metu reikia dėvėti pirštines, laikytis rankų higienos;
- nežais sergančio asmens kolektyvo ir / ar šeimos nariai bei lytiniai partneriai, turėtų būti patikrinti gydytojo ir, esant reikmei, gydytis;
- sergantis nežais asmuo namuose turi turėti asmeninį rankšluostį, lovos skalbinius ir atskirą nuo kitų šeimos narių miegojimo vietą;
- asmenys privalo laikytis asmens higienos taisyklių: maudymasis, apatinių rūbų keitimasis, naudojimas individualiais kūno priežiūros reikmenimis; plaukų priežiūros reikmenys plaunami šampūnu;
- ligonio ir jo lovos baltiniai, naudoti 4 dienos iki gydymo skalbiami karštame vandenyje ir džiovinami mažiausiai 60 °C temperatūroje arba virinami 1–2 proc. sodos tirpale arba su skalbimo priemonėmis 10 min. nuo užvirimo;
- rūbai, kurių negalima skalbti, lyginami iš abiejų pusių su garu arba talpinami į plastikinius maišus ir laikomi juose 4 paras. Paltai, kailiniai ir gaminiai iš odos laikomi lauke šiltuoju metų periodu 5 dienas, esant minusinei temperatūrai – 1 dieną;
- minkšti baldai, kilimai siurbiami dulkių siurbliu. Plastikiniai, metaliniai ar mediniai paviršiai šluostomi 1–2 proc. sodos tirpalu. Valant ligonio kambarį ypač kruopščiai šluostomi dažniausiai

liečiami daiktai (durų rankenos, krėslų atramos); žaislai plaunami karštame vandenyje su muilu;

- patalpose, kuriose būna ligonis, kasdien atliekamas drėgnas valymas, naudojant 1–2 proc. sodos tirpalą.

